

V komunikaci s dětskými pacienty na psychiatriích je co zlepšovat. Jejich přiměřené zapojení do rozhodování zvládají jen některé nemocnice

7.12.2022 - | Veřejný ochránce práv

Už vloni vzniklo na základě zjištění ze série návštěv psychiatrických nemocnic Doporučení obsahující základní pravidla pro zapojení dětí do rozhodování v souvislosti s jejich hospitalizací na psychiatrii. Systematické návštěvy totiž ukázaly, že přístup k nezletilým pacientům se v jednotlivých nemocnicích značně liší.

Klíčovým principem doporučení, které následně vydalo ve svém věstníku i Ministerstvo zdravotnictví, je informování dětských pacientů přiměřeně věku a jejich rozumové a volní vyspělosti. Od vyspělosti dítěte by se pak měl odvíjet další postup při jeho zapojování do rozhodování o záležitostech spojených s hospitalizací.

Cílem větší participace dětských pacientů není striktní určení pravidel, kdo rozhoduje a ignorování ostatních zúčastněných, upozornil ombudsman. Vyvažovat všechna práva a zájmy je podle něj ale velmi náročné.

Důležité je pracovat s tím, že každé dítě nabývá schopnost rozhodovat se postupně: *„Není to tak, že do osmnácti let dítě není schopné rozhodovat o ničem a úderem osmnáctých narozenin je najednou ke všemu způsobilé. Proto nemůžeme automaticky všechny pacienty mladší osmnácti let z rozhodování vylučovat. Zdravotníci by měli každé dítě a v podstatě i každou konkrétní situaci posuzovat individuálně,“* vysvětlil ombudsman Stanislav Křeček s tím, že v první řadě jde právě o přizvání dětských pacientů jako partnerů do komunikace o dění, které se jich velmi osobně dotýká. Takový přístup může snížit u dětí stres spojený s hospitalizací a napomáhat zdárnému průběhu léčby.

Může jít přitom o zdánlivé drobnosti, které ale v praxi posunují dětské pacienty z pozice objektu péče mezi aktivní účastníky dění. V jedné z navštívených psychiatrických nemocnic například měli na formuláři pro udělení souhlasu s hospitalizací vyhrazené místo pro podpis dítěte. Formulář pak podle okolností podepisovali rodič i dítě, pouze rodič nebo pouze dítě. Nemocnice také vytvořila pro děti jednoduchý a srozumitelný letáček o možnosti si stěžovat.

Souhrnná zpráva z návštěv psychiatrických nemocnic se věnuje i zacházení s pacienty v průběhu hospitalizace. Prostředí i režim v nemocnici má podporovat léčbu a cíl hospitalizace, tak aby děti pobývaly v nemocnici co nejkratší dobu. Průměrná doba hospitalizace se pohybuje v řádu několika týdnů, v některých nemocnicích přitom stále panuje neosobní prostředí s mnohalůžkovými pokoji nebo dokonce mřížemi na oknech.

Velkým tématem je absence takzvané výchovně léčebné péče, kterou sice předpokládá zákon o ústavní a ochranné výchově, v praxi ale chybí jasně daná pravidla i podmínky pro její poskytování. *„V nemocnicích se setkáváme s dětmi, o nichž jsou zdravotníci přesvědčeni, že mají převážně výchovný problém. Výchovné ústavy, kde tyto děti pobývají, je však k hospitalizaci posílají, protože děti potřebují psychiatrickou péči,“* shrnul své zkušenosti z návštěv právník Kanceláře ombudsmana

Matěj Stříteský, který se sedm let věnuje právě oblasti psychiatrických nemocnic.

Problémy podle něj násobí i skutečnost, že zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy fakticky nemohou zaměstnávat zdravotníky. Vyhláška totiž předpokládá, že zdravotní péči budou tyto děti dostávat mimo ústav ve zdravotnickém zařízení. V nemocnicích ale na druhou stranu zase není typické zaměstnávat etopedy, tedy specialisty zabývající se poruchami chování. Nemocnicím i výchovným ústavům tak ve výsledku chybí část odborníků, které děti s provázanými výchovnými i duševními problémy a nutně potřebují. *„Děti, které by takovou kombinovanou péčí potřebovaly, se tak stávají pomyslným horkým bramborem,”* dodává Stříteský.

Souhrnnou zprávu zaslal ombudsman psychiatrickým nemocnicím i Ministerstvu zdravotnictví jako zřizovateli pěti navštívených zařízení. Jak se nemocnicím daří naplňovat jeho doporučení, bude veřejný ochránce práv sledovat při dalších návštěvách. Zároveň chce nadále jednat s Ministerstvem zdravotnictví.

https://www.ochrance.cz/aktualne/v_komunikaci_s_detskymi_pacienty_na_psychiatriich_je_co_zlepsovat-jejich_primerene_zapojeni_do_rozhodovani_zvladaji_jen_nektere_nemocnice